

התנועה הכנענית:

הכנענים היא תנועה אידיאולוגית ואמנותית, אשר הגיעה לשיאה בארץ ישראל בשנות הארבעים של המאה ה-20, והשפיעה מאז השפעה של ממש על המחשבה הפוליטית, האמנות, הספרות וחיי הרוח בארץ. התנועה "העברית" כונתה בידי מתנגדיה "הכנענית", ועל אנשיה אמרו שהם מאמינים בפולחנים קדומים. בפלמ"ח הופצו שמועות כי כמה מחברי התנועה, שהיו גם חברים בפלמ"ח נהגו להתקבץ בלילות ולצאת במחול פרוע סביב העשתורת העירומה. הפלמ"ח הודאג מספיק מהשמועה וניהל בעקבותיה חקירה רצינית, ובעקבות החקירה סולקו כמה אנשים מהפלמ"ח.

מאז הפכה התנועה הכנענית להיות תנועה אינטלקטואלית (רוחנית) מוצהרת, שדחתה בזלזול כל קשר עם הפגאניזם (עבודת אלילים) ומנהיגיה הפכו לדמויות מרכזיות שבמאבק של החילוניות נגד הכפייה הדתית המונותאיסטית.

התנועה קידמה את הרעיון שמדינת ישראל, היא כנען העתיקה (ולדעת הוגים מסויימים הסהר הפורה או המרחב השמי כולו) בו חיו עמים קדומים בעלי תרבות מפוארת ומשותפת, וכי ההתפתחות ההיסטורית של תקומת עם ישראל בארצו הינה השבה לתחיה של אותם עמים קדמונים "עבריים", ושל תרבותם המפוארת, תוך דחייה של "היהדות" הדתית, לעומת "העבריות" השורשית, הילידית. מתוך התנכרות ליהדות, התנכרו הכנענים גם לציונות. על מדינת ישראל, לטענתם, להיות מדינה עברית, ולא "פתרון לשאלת היהודים".

הרעיון של יצירת אומה חדשה בארץ, השונה מהאומה היהודית הגלותית שקדמה לה, מעולם לא הגיע לקדמת הבמה הרעיונית במתכונתו "הכנענית" הטהורה, אך השפיע השפעה נמשכת של ממש על ההגות הישראלית מאז ועד עתה. ראוי לציין כי במנהיגים ציוניים, ודווקא מהגדולים שבהם, נמצא מעט מה"כנעניות".